
รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิต
ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

An Educational Management Model for School Administrative Leadership
Development Offering to Master Degree Students in Higher Educational
Institutions

วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์*

Wisut Wichitputchaporn

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ วิจัยดำเนินการวิจัยมี 5 ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณาร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย และขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ สมรรถนะของนิสิต องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา ประกอบด้วย สาระการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์ผู้นำ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน และองค์ประกอบที่ 3 กลไกการขับเคลื่อน ประกอบด้วย หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น พบว่ารูปแบบ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความตรงเชิงโครงสร้างและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2=90.63$, $df=77$, $P\text{-value} = 0.137$ และ $RMSEA=0.034$

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการศึกษา/ ความเป็นผู้นำ / นิสิตระดับปริญญาโท / การบริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to propose an educational management model for school administrative leadership development offering to master degree students of Thai higher educational institutions. This mixed methodology research was carried out in five phases: 1) analysis of concepts, theories, and research on education for school leadership development; 2) drafting the model; 3) scrutinizing the model; and 4) verifying of structural relevancy of the model by means of linear structural relation; and 5) proposing the model. The research result revealed three factors of the model. The first factor, preface, consisted of principles, objectives, and student competencies. The second factor, educational management guidelines, described instructional process, enhancement of leader experience, instructional media, and learning evaluation. The final factor, driving mechanism, consisted of curriculum and curriculum administration, instructors, and other supporting staff. Testing of linear structural relationship showed the model was valid and consistent with the empirical data with Chi-square = 90.63, df = 77, P-value = 0.137 and RMSEA = 0.034

Keywords : Educational Management Model / Leadership / Master Degree Student / School Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ระบบการจัดการศึกษาย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่เสมอ ในทำนองเดียวกันระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีการปรับตัวเช่นเดียวกัน มิฉะนั้น ผลผลิตของระบบการจัดการศึกษาจะไม่สอดคล้องกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ต้องพัฒนาคนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน สังคม ชุมชน และประเทศชาติ

การวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความเป็นผู้นำและการพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิต ความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา สารความรู้และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานความรู้วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบ ส่วนใหญ่รูปแบบจะมีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการของการจัดการศึกษา สมรรถนะของนิสิต วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักสูตรและโครงสร้าง กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและกลยุทธ์การสอน กิจกรรมเสริมประสบการณ์สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุน ดังที่สุธนะ ดิงศักดิ์ (2554) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากีฬาเทนนิสอาชีพในประเทศไทยว่าประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โครงสร้างการบริหารจัดการ พระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้องและหลักสูตร หรือประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง หลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เวลาเรียน ตารางเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เป็นต้น

ทั้งนี้นโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มุ่งจัดการศึกษาของประเทศไทยให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ เน้นให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย มีการขยายตัวเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึง ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2555) กล่าวว่าผู้สำเร็จระดับปริญญาโทต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในทฤษฎี ผลการวิจัยและพัฒนาการล่าสุดในระดับแนวทางทางวิชาการ หรือการปฏิบัติในวิชาชีพ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเหล่านี้ต้องมีความรู้ในสาขาวิชาความรู้และความสามารถในการใช้เทคนิคการวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าในระดับสูง เพื่อใช้ในวิชาการหรือการปฏิบัติทางวิชาชีพ และจะใช้เทคนิคเหล่านี้ในการดำเนินการวิจัย ที่สำคัญหรือทำโครงการค้นคว้าในวิชาชีพความสามารถในการสังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ผลของการวิจัย และพัฒนาการใหม่ๆ ในการปฏิบัติทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ พัฒนาและทดสอบสมมติฐานตลอดถึงการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความสามารถในการสื่อถึงผลการศึกษาค้นคว้าและการวิจัย โดยการเผยแพร่ในรูปแบบของสื่อต่างๆ ต่อกลุ่ม นักวิชาการ นักวิชาชีพ และบุคคลอื่นๆ ในชุมชนการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันเน้นในเรื่องของการบริหารหลักสูตร โดยมีการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรโดยตรง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะเน้นการพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารการศึกษา และมุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำของนิสิตในขณะที่ยังคงการศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาวะผู้นำโดยทั่วไปและการเป็นผู้นำของนิสิตในสาขาวิชาต่างๆ อาทิ ทศพล กระต่ายน้อย (2555) การศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งบุคลิกลักษณะของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ตามแนวคิด Generation และหาความสัมพันธ์ของบุคลิกลักษณะของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ตามแนวคิด Generation กับความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลตามแนวคิด อุปนิสัย 7 ประการของ Stephen R. Covey ในขณะที่จักรกฤษณ์ โปตาพล, พระมหาพูนพิงค์ สิริภิญโญ และพระมหาวิเชียรธมมาวิโร (2557) ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาโดยที่ รกสศฯ พิมพ์ (2557) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) 5 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) 5 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนการพัฒนากลยุทธ์นั้น สิริพร มีผดุง, นันทิยา น้อยจันทร์ และสายทิพย์ ยะพู่ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา นพลักษณ์ หนักแน่น (2555) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตรระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555-2564 เป็นการวิจัยเชิงอนาคต ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตรระดับปริญญาบัณฑิตวิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตรระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555-2564 และจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตรระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555-2564

นอกจากนี้ Carey, Philippon & Cummings (2011) ได้ศึกษารูปแบบการสอนงานสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำวัตถุประสงค์เพื่ออธิบาย ทำความเข้าใจและเปรียบเทียบแบบแผนการฝึกสอนต่างๆ และเพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่มีต่อการพัฒนาการของภาวะการเป็นผู้นำ การฝึกสอนได้เริ่มมีบทบาทในฐานะที่เป็นกลยุทธ์ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายสำหรับการพัฒนาและการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาวะแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน ส่วน Ramos-Villarreal & Holland (2011) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้นำนักศึกษาในมหาวิทยาลัยด้านความฉลาดทางอารมณ์สำหรับภาวะผู้นำ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรไฟล์พื้นฐานสำหรับทักษะภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นวิจัยเชิงพรรณนาซึ่งผู้วิจัยได้เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกันและสิ่งที่แตกต่างกันของลักษณะภาวะผู้นำ 5 ด้าน ระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 ประกอบด้วย ด้านการสนับสนุนและสัมพันธภาพ ด้านการให้แนวทางและวิสัยทัศน์ ด้านอำนาจและความผูกพัน ด้านการสมดุลและการเปลี่ยนแปลง ด้านความเชื่อและเป้าหมาย ซึ่งประเมินโดยใช้แผนที่ความเป็นเลิศของบุคคล (Personal Excellence Map (PEM)) ส่วน Stonecipher (2012) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้นำและจิตใจ โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลจากหลากหลายสถาบันที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า 8 ประการของรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของการพัฒนาภาวะผู้นำ (Social Change Model of Leadership Development) โดยวัดสภาวะจิตใจและความมุ่งมั่นของตัวนักศึกษาเอง

กล่าวได้ว่าผลงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนานิสิตให้มีความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง จึงสนใจศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในการปรับใช้เป็นแนวทางจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและใช้ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการสนับสนุนการผลิตนิสิตให้มีความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

นิยามศัพท์

งานวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทยครั้งนี้ ได้นิยามศัพท์สำคัญ ดังนี้

รูปแบบการจัดการศึกษา หมายถึง รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายแนวการจัดการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ สมรรถนะของนิสิต องค์ประกอบที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วย สารการพัฒนาระบบการเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์ผู้นำสื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน และองค์ประกอบที่ 3 กลไกการขับเคลื่อน ประกอบด้วย หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ

ความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาโดยมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ การตัดสินใจและการแก้ไขความขัดแย้ง การพัฒนานวัตกรรม ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานทั่วไป

นิสิต หมายถึง นิสิตหรือนักศึกษาศาखाวิชาการบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาไทย หมายถึง สถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรบริหารการศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ความสำเร็จของการจัดการศึกษา หมายถึง นิสิตมีความเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา นิสิตมีสมรรถนะหลักด้านการบริหารการศึกษา นิสิตมีสมรรถนะเฉพาะตามศักยภาพของตน และนิสิตมีแรงจูงใจอยากเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสานวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์

การศึกษาวិเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความเป็นผู้นำและการพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิต ความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา สารความรู้และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานความรู้วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และการรับรองหลักสูตรวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าว เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา

ส่วนการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอก และเป็นนักวิชาการที่เป็นคณาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนหรือเคยสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีหรือเป็นนักวิชาการที่มีผลงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาไทย และได้ตรวจคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยการหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีสัมภาษณ์ซ้ำ (Best, 1981; อ่างโน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542) ไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างคนเดียวกัน 2 ครั้ง แล้วนำผลการสัมภาษณ์ทั้ง 2 ครั้ง มาหาค่าความถี่ของความคงที่ในผลการตอบทั้ง 2 ครั้ง ซึ่งปรากฏว่า การตอบในประเด็นการสัมภาษณ์มีค่าความถี่ที่ แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเที่ยงสูง ผู้วิจัยได้ปรับปรุงการใช้ภาษาบางประเด็น และปรับแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของ
นิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มายกร่างรูปแบบการจัดการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย

ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา
ของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบที่ร่างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาและการพัฒนา
ความเป็นผู้นำทางการบริหารการศึกษา จำนวน 8 คน พิจารณาและให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในร่างรูปแบบ โดย
การจัดสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความตรงโครงสร้างเชิงเส้นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น
ผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยวิเคราะห์
ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของ
นิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร
สาขา/ภาควิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยของรัฐ 30 สถาบัน จำนวน 150 คนโดยผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็นประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษาหรือหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษาและอาจารย์
ที่สอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท สถาบันละ 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน ทำ
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยประเมินผลความถูกต้องของโมเดล
2 ส่วน คือ ประเมินความกลมกลืนของโมเดลแบบข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit
Measure) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญของโมเดล (Component Fit Measure)
(นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และสรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยืนยันของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับ ปริญญา
โท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา
ของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิต
ระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น
ผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิต

โดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา
ความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยประกอบด้วย
องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ
วัตถุประสงค์ สมรรถนะของนิสิต องค์ประกอบที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วย สารการพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์ผู้นำ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน

และองค์ประกอบที่ 3 กลไกการขับเคลื่อน ประกอบด้วย หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ผลการศึกษาในขั้นตอนนี้ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาในครั้งนี้

ตอนที่ 2 ภายกร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ยกร่างรูปแบบในลักษณะรูปแบบเชิงบรรยาย โดยมีสาระสำคัญของรูปแบบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ

1. หลักการของรูปแบบ

การพัฒนานิสิตให้มีความเป็นผู้นำทางการบริหารการศึกษาตามศักยภาพ และคำนึงถึงความแตกต่างของนิสิตแต่ละบุคคล

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโทให้มีความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา

3. สมรรถนะของนิสิต

ก.สมรรถนะหลัก ประกอบด้วยสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ สมรรถนะการบริหารงานบุคคล สมรรถนะการบริหารงานงบประมาณ และสมรรถนะการบริหารงานทั่วไป

ข.สมรรถนะเฉพาะ ประกอบด้วยสมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการคิดเชิงวิพากษ์ สมรรถนะการตัดสินใจ สมรรถนะการแก้ไขความขัดแย้ง และสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

1. สาระการพัฒนาประกอบด้วย

1.1 กลุ่มแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไปและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

1.2 กลุ่มแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการ การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ แรงจูงใจนวัตกรรมทางการบริหาร การศึกษา การบริหารความขัดแย้งการบริหารเชิงกลยุทธ์ และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา

2. กระบวนการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะใดลักษณะหนึ่งคือ การให้นิสิตจัดทำแผนพัฒนาภาวะผู้นำเป็นรายบุคคล การสร้างแรงจูงใจให้นิสิตอยากเป็นผู้นำ การส่งเสริมให้นิสิตร่วมกันค้นหาวิธีการพัฒนาความเป็นผู้นำ การถอดบทเรียนจากสถานการณ์จริง การใช้สถานการณ์ในการพัฒนาความเป็นผู้นำ การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ การเน้นการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้ปัญหาพัฒนาความเป็นผู้นำ การวิเคราะห์บทบาท การฝึกให้เขียนตอบ การวิเคราะห์กรณีศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริหารต้นแบบ การสร้างโมเดลผู้นำของตนเอง การศึกษาผู้นำในดวงใจ การปรับจิตสำนึกของความเป็นผู้นำ การรายงานผลและการจัดนิทรรศการ และการวิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา

3. การเสริมสร้างประสบการณ์ผู้นำ

อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นผู้นำ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งคือ การศึกษาดูงาน การพัฒนาชุมชนและสังคม การฝึกปฏิบัติวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีวิชาการ หรือการเข้าเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา

4. สื่อการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอนควรใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการจัดเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นผู้นำ ได้แก่ รายงานการวิจัยทางการบริหารการศึกษา นวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา กรณีศึกษาปัญหาทางการบริหารสถานศึกษา แถบบันทึกลงเสียง โมเดลผู้นำสื่อผู้นำในดวงใจ หรือตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5.1 การวัดผลการเรียนรู้

5.1.1 ขอบเขตการวัดผลการเรียนรู้

การวัดผลการเรียนรู้ตามกำหนดขอบเขตสมรรถนะหลักและสมรรถนะรองของความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา

5.1.2 วิธีการวัดผลการเรียนรู้

อาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวข้องควรวัดผลโดยบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆตามหลักสูตรด้วย และใช้วิธีการวัดผลการเรียนรู้ใน 4 ลักษณะ คือการประเมินตนเองของนิสิต การประเมินนิสิตโดยอาจารย์ การประเมินนิสิตโดยเพื่อน และการประเมินผลโดยผู้ใช้บัณฑิต

5.1.3 เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้

อาจารย์ผู้สอนควรเลือกใช้เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ของนิสิตตามความเหมาะสม ได้แก่ แบบวิเคราะห์การพัฒนาตนเองรายบุคคล แบบวิเคราะห์บทบาทผู้นำ แบบบันทึกความเป็นผู้นำ แบบวิเคราะห์ปัญหาทางการบริหารสถานศึกษา แบบประเมินภาวะผู้นำ แบบประเมินผลการจัดการศึกษา แบบรายงานการจัดนิทรรศการ และแบบวิเคราะห์การศึกษารายกรณี

5.2 การประเมินผลการเรียนรู้

อาจารย์ผู้สอนควรประเมินผลการเรียนรู้ตามสมรรถนะที่กำหนด และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 3 กลไกการขับเคลื่อน

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จะประสบความสำเร็จได้นั้น คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรคำนึงถึงกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

1.1 หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาต้องได้รับการรับรองจากสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

1.2 หลักสูตรควรมีเป้าหมายการพัฒนาสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และสมรรถนะทางวิชาชีพการบริหารสถานศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น

1.3 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการวางแผน การใช้และการประเมินผลหลักสูตรตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.4 มหาวิทยาลัย หน่วยงานหรือสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานหรือศึกษาในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา เช่น การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การเป็นวิทยากร การจัดเวทีสัมมนาทางวิชาการ

2. สมรรถนะอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนควรมีสมรรถนะในการสอน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้อาจารย์ผู้สอนควรมีความรู้ ดังนี้

1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนกฎหมายการศึกษา

2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสอน และการพัฒนาภาวะผู้นำ

3) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์

2.2 ด้านทักษะอาจารย์ผู้สอนควรมีทักษะ ดังนี้

1) การสอนที่เชื่อมโยงให้เห็นภาพปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษา สามารถกระตุ้นนิสิตให้เป็นผู้ที่คิด และการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ

2) การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการถูกต้อง วิธีการที่หลากหลายและเป็นธรรม

3) การวิจัยทางการบริหารการศึกษาและมีผลงานทางวิชาการแพร่หลายและต่อเนื่อง

4) การใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

2.3 ด้านบุคลิกภาพอาจารย์ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพ ดังนี้

1) มีภาวะผู้นำทางวิชาการและมีบทบาทการพัฒนาวิชาชีพบริหารการศึกษาและบริหารสถานศึกษา

2) มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

3) มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตและแหวดวงวิชาชีพ

3. ปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ประกอบด้วย

3.1 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเรียนการสอน

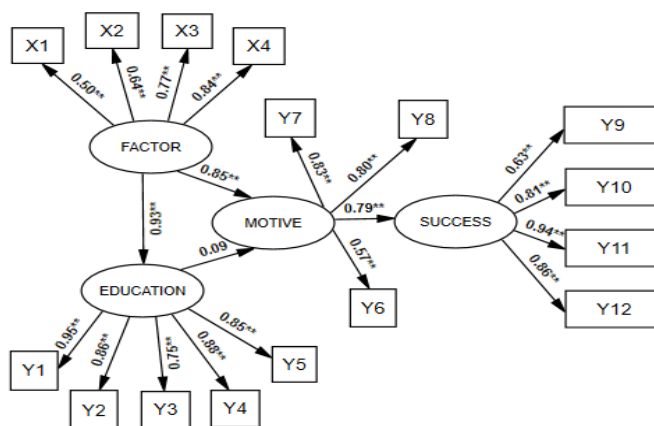
3.2 เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาที่ทันสมัย

3.3 ทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับนิสิตระดับปริญญาโท

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงเส้น พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความตรงเชิงโครงสร้างโดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 90.63$, $df = 77$, $P\text{-value} = 0.137$ และ $RMSEA = 0.034$ ดังภาพที่ 1 และยังพบว่ากลไกการขับเคลื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.79) ส่วนนำของรูปแบบมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.75) นอกจากนี้ พบว่า แนวทางการจัดการศึกษา

มีอิทธิพลทางตรงต่อกลไกการขับเคลื่อนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.09) ดังตารางที่ 1

Chi-Square 90.63, df = 77, p-value = 0.137, RMSEA = 0.034

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

Factor	=	ส่วนนำของรูปแบบ
EDU	=	แนวการจัดการศึกษา
Motive	=	กลไกการขับเคลื่อน
Success	=	ความสำเร็จในการจัดการศึกษา
X ₁	=	หลักการ
X ₂	=	วัตถุประสงค์
X ₃	=	สมรรถนะหลักของนิสิต
X ₄	=	สมรรถนะเฉพาะของนิสิต
Y ₁	=	สาระการพัฒนา
Y ₂	=	กระบวนการเรียนการสอน
Y ₃	=	การเสริมสร้างประสบการณ์ผู้นำ
Y ₄	=	สื่อการเรียนการสอน
Y ₅	=	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
Y ₆	=	หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
Y ₇	=	สมรรถนะอาจารย์ผู้สอน
Y ₈	=	ปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ
Y ₉	=	นิสิตมีความเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา
Y ₁₀	=	นิสิตมีสมรรถนะหลักด้านการบริหารการศึกษา
Y ₁₁	=	นิสิตมีสมรรถนะเฉพาะตามศักยภาพของตน
Y ₁₂	=	นิสิตมีแรงจูงใจอยากเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา

ตัวแปรตาม	R ²	ค่าอิทธิพล	ตัวแปรต้น		
			Factor	EDU	Motive
EDU	0.87	DE	0.93**	-	-
		IE	-	-	-
		TE	0.93**	-	-
Motive	0.89	DE	0.85**	0.09	-
		IE	0.09	-	-
		TE	0.94**	0.09	-
Success	0.62	DE	-	-	0.79**
		IE	0.75**	-	-
		TE	0.75**	-	0.79**

* P < 0.05

** P < 0.01

DE=Direct Effect, IE=Indirect Effect, TE=Total Effect

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นพบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการบริหารสถานศึกษาของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาได้และรูปแบบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยยังพบว่ากลไกการขับเคลื่อนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาสูง แสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญต่อกลไกการขับเคลื่อน อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร สมรรถนะอาจารย์ผู้สอนและปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ เป็นเรื่องที่สำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่จะต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา และการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนกฎหมายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสอน และการพัฒนาภาวะผู้นำและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์มีทักษะการสอนที่เชื่อมโยงให้นิสิตเห็นภาพ ปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาสามารถกระตุ้นนิสิตให้เป็นผู้นำที่ดี ประเด็นสำคัญอาจารย์ผู้สอนควรมีภาวะ ผู้นำทางวิชาการและมีบทบาทการพัฒนาวิชาชีพบริหารการศึกษาและบริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณในวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตและแวดวงวิชาชีพ รวมทั้งหลักสูตรที่ใช้ในการจัด การศึกษาต้องมีมาตรฐานและได้รับการรับรองจากสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้องสถาบันที่สอนอีกทั้งการบริหารหลักสูตรต้อง จัดปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเรียนการสอนจัดหาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารการศึกษาที่ทันสมัยและจัดหาทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับนิสิตในระดับปริญญาโท ผลงานวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Carey, Philippon, & Cummings (2011) ที่ได้ศึกษารูปแบบการสอนงานสำหรับการ พัฒนภาวะผู้นำ พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อผลที่ได้จากการสอนงานในเชิงบวกคือ บทบาทของผู้สอน

และคุณลักษณะของผู้สอนงานวิจัยของ รุจิราพรรณ คงช่วย (2555) ยังพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ นอกจากนี้งานวิจัยของ สุธนะ ดิงศภักดิ์ (2555) พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากีฬาเทนนิสอาชีพในประเทศไทยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ หลักสูตร ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เวลาเรียน ตารางเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง พบว่า ส่วนนำซึ่งได้แก่ หลักการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะของนิสิต ส่งผลต่อกลไกการขับเคลื่อนสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้น สถาบันการศึกษาควรคำนึงถึงหลักการและวัตถุประสงค์ และประเด็นสำคัญคือ สมรรถนะเฉพาะของนิสิตที่กำหนด ได้แก่ สมรรถนะการสื่อสารสมรรถนะการคิดเชิงวิพากษ์ สมรรถนะการตัดสินใจ สมรรถนะการแก้ไขความขัดแย้ง และสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ศุภดิษฐ์ (2556) ที่พบว่า แผนการศึกษาในระดับปริญญาโทมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนักศึกษาในระดับปริญญาโท ภาคปกติ ภาคพิเศษกรุงเทพมหานครและภาคพิเศษภูมิภาค

อย่างไรก็ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการพัฒนาความเป็นผู้นำ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล มีอิทธิพลต่อกลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาสำเร็จอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: การจัดการเรียนรู้ด้านการผลิตครู (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2559) ที่พบว่า การเตรียมนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นควรใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ โดยการจัดสภาพการเรียนรู้ให้เผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน เกิดการใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ สนทนาเชิงวิพากษ์ จนนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ และ นพลักษณ์ หนักแน่น (2555) พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555-2564 ประกอบด้วย บูรณาการวิชาการกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การบริการวิชาการ และงานวิจัยในรายวิชาพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและทักษะ การปฏิบัติงาน การพัฒนาครุต้นแบบ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐาน TQF ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไปที่เน้นการสร้างคุณธรรม และความรู้เท่าทันการสร้างกระบวนการคิด และการสร้างเป้าหมายชีวิตส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาให้นิสิตให้มีความเป็นผู้นำ ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ สมรรถนะของอาจารย์ผู้สอน ดังนั้นสถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์ให้สมรรถนะที่จำเป็น และจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจน สนับสนุนให้อาจารย์มีสมรรถนะสูงในการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตมีความเป็นผู้นำอย่างแท้จริง

2. ผลการวิจัยพบว่า ส่วนนำซึ่งได้แก่ หลักการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะของนิสิต ส่งผลต่อกลไกการขับเคลื่อนสูง พบว่า มีอิทธิพลทางอ้อมต่อ

ความสำเร็จในการจัดการศึกษา แต่มีอิทธิพลทางตรงต่อกลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะสมรรถนะเฉพาะของนิสิต ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคควรพัฒนาให้นิสิตมีสมรรถนะเฉพาะให้ได้ตามที่กำหนดไว้นั้นคือ การสื่อสารสมรรถนะ การคิดเชิงวิพากษ์ การตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้ง และการพัฒนานวัตกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนานิสิตให้มีความเป็นผู้นำที่สำคัญ คือสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอน ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำของนิสิตระดับปริญญาโท

2. จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนนำของรูปแบบมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา โดยมีอิทธิพลต่อกลไกการจัดการศึกษา โดยเฉพาะประเด็นสมรรถนะเฉพาะของนิสิต ตามหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะเฉพาะของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษาเพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกนิสิตและประเมินความสำเร็จของนิสิตตามหลักสูตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ โปตาพล, พระมหาพุฒิพงศ์ สิริภิญโญ และพระมหาวีเชียรธมมาชีโร. (2557). รูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 2 : 2557 “บูรณาการสหวิทยาการงานวิจัยสู่มาตรฐานสากล”.

ทศพล กระต่ายน้อย. (2555). ภาวะผู้นำของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง : การจัดการเรียนรู้ด้านการผลิตครู. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22(1),1-11.

ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2556). รายงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับปริญญาโทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิשראל : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาศาสตรศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ.2555-2564. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2542). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพฑูรย์ สีนารัตน์, ศรเนตร อารี โสภณพิเชษฐ และสิริภักตร์ ศิริโท. (2555). กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รุจิราพรรณ คงช่วย. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รภัสสา พิมพา. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (บ.กศ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพร มีผดุง, นันทิยา น้อยจันทร์ และสายทิพย์ ยะฟู. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 9(2), 204-221.
- สุธนะ ดิงศภักดิ์. (2554). การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากีฬาเทนนีสอาชีพรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Carey, W., Philippon, D.J. & Cummings, G. G. (2011). Coaching models for leadership Development : An integrative review. *Journal of Leadership Studies*, 5(1), 51-69.
- Ramos-Villarreal, J. & Holland, G. (2011). University students development of emotional intelligence skills for leadership. *American Journal of Business Education*, 4(3), 47-54.
- Stonecipher, P. (2012). The development of the leader and the spirit: Integrating the concepts toward meaning-making. *Journal of Leadership Education*, 11(2), 88-101.